

До Народните представители в
41-вото Народно събрание

Копие:

Печатни и електронни медии в
България

Уважаеми народни представители,

Предстои разглеждането на второ четене на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ) и затова се обръщаме към Вас с настоятелен призив да не подкрепяте предлаганите изменения в текстовете на разпоредбите на чл. 28, чл. 50 и чл. 173 ЗСВ.

С изменението на чл. 28 и чл. 50 ЗСВ се предлага въвеждането на т.нар. „кариерен бонус”, по силата на който членовете на ВСС и на Инспектората към ВСС (ИВСС) след приключване на мандатите на двата органа автоматично получават повишение при завръщането си в съдебната система. Подобно израстване в йерархията на съдебната власт би представлявало заобикаляне на нормалните конкурсни и атестационни процедури, приложими за всички останали магистрати. Аргументите в подкрепа на изменението са, че при сегашните правила бившите членове на съвета и на ИВСС щели да останат без атестация (и възможност за кариерно израстване) в продължение на 9 години. Поддържа се също, че този бонус щял да мотивира магистратите за участие във ВСС и че процесът на избор в съвета и в ИВСС можело да се приеме за равностоен на конкурс и атестация за съдия, прокурор и следовател. Тези доводи не отчитат, че самата процедура за конституиране на ВСС и неговия инспекторат е избор за вид административна и контролно-административна дейност, която не включва оценка на съдийската и прокурорската компетентност на кандидатите, докато местата във върховните инстанции следва да се заемат само след изключително взискателна селекция по тясно професионални критерии.

Проблемът, който се сочи, обаче лесно се отстранява, без да се поставя в риск качеството на правосъдието. В ЗСВ следваше да се уреди ново основание за атестация, включващо критерии, които да отчитат естеството на работа във ВСС и ИВСС. Предложеният автоматичен „кариерен бонус” вместо това ще внесе допълнително недоверие у магистратите относно наличието на справедлив и

еднакъв за всички ред за кариерно развитие и ще наложи представата, че кандидатите за ВСС се стремят да бъдат избрани за членове, за да получат впоследствие повишение без конкурс и атестация, а не, за да допринесат за обществената полза. Наред с това се компрометира процесът на селекция във върховните инстанции и се създава ново основание за безразборно раздуване на тяхната численост.

Особено смущаващо е решението в обхвата на „бонуса“ да бъдат включени и членовете на настоящия ВСС. Те са избрани по процедура, за която има консенсус, че се нуждае от сериозна реформа (при все, че такава не се прави сега), а обществената оценка за резултатите от дейността им е такава, че остава непонятно за какво точно заслужават да бъдат наградени от законодателя чрез преуреждане на завареното положение.

Между двете четения беше внесена промяна в сроковете за избор на главен прокурор по чл. 173 ЗСВ. Тя е смущаваща по две причини. От една страна, така се създава усещането за подготвяне на почвата настоящият, доказал зависимостта си, ВСС да играе някаква роля в назначаването на следващия главен прокурор – дали като го номинира или, след още някаква изненадваща маневра, и като го избере. От друга страна, въпреки заявленията на вносителите, тази промяна не би допринесла съществено за реформа на процеса на избор на главен прокурор. А такава същностна промяна е нужна, включително в следните посоки:

- Промяна на процедурата за издигане на номинации, така че да се гарантира наличието на конкуренция на кандидати и да се избегне повтарянето на ситуации, в които изборът изглежда предрешен.
- Уреждане на конкретни изисквания за публикуване на данни за кандидатите и техните намерения и за публичното им изслушване, за което има примери в самия предложен ЗИДЗСВ по отношение на двете квоти на ВСС.

Подчертаваме, че въпреки очакванията на българското общество и настоятелните напомняния на ЕК, предлаганият законопроект на ЗИДЗСВ не представлява реформа из основи на начина на управление на съдебната система. Предложенията ни за промяна в модела на ВСС (разделяне на колегии на съдиите и на прокурорите и следователите по отношение на кариерните и дисциплинарни въпроси; сесийно функциониращ модел на дейност на съвета, който въвлича по-широк кръг магистрати в администрирането и организацията на системата и преодолява откъсването на членовете на ВСС от магистратските съсловия, които представляват) бяха игнорирани. Беше отхвърлен и прекият избор на професионалната съдебна квота във ВСС въпреки консенсуса, че това е оптималният модел и въпреки петкратното настояване от ЕК той да бъде въведен за

този ВСС. Отхвърлянето на идеите за реформа стана с голословни логистични притеснения за провеждането на електронното гласуване или за провеждането на националните общи събрания и без въобще да се обсъжда възможността за гласуване по райони с бюлетини и урни, както се провеждат, например, изборите за професионалната квота на ВСС в Румъния.

На фона на тази липса на воля за реформи приемането на „кариерния бонус” (включително и за настоящия ВСС) и неясно прицелената промяна в сроковете за избор на главен прокурор будят още по-сериозно безпокойство.

Ето защо, призоваваме народните представители да не гласуват посочените три разпоредби от законопроекта. Необходимите корекции в процеса на атестиране и създаването на обмислена и цялостна промяна на процедурата по избор на следващия главен прокурор изискват да бъде изработен нов законопроект, по какъвто, както вече стана ясно, се работи междувременно в Министерство на правосъдието.

05.06.2012 г.

Български адвокати за правата на човека

Български институт за правни инициативи

Български Хелзинкски комитет

Институт за развитие на публичната среда

Програма „Достъп до информация”

Програма за развитие на съдебната система

РискМонитор

Съюз на съдиите в България

Център за изследване на демокрацията

Център за либерални стратегии

Център на НПО в Разград, Национална мрежа за гражданско наблюдение на съда

